

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
UNIVERSITETI I SPORTEVE TË TIRANËS
SENATI AKADEMIK

Nr. 2011/11 Prot.

Tiranë, më 25.08. 2023

VENDIM

Nr. 90 dt. 25.08.2023

“PËR
PRANIMIN E RAPORTIT TË PROJEKTIT TË FAKULTETIT TË VEPRIMTARISË
FIZIKE DHE REKREACIONIT
“TURIZMI AKTIV DHE PERSPEKTIVA E ZHVILLIMIT TË TIJ NË TREGUN
SHQIPTAR E RAJON””

Mbështetur në nenin 3, 38, 95 të Ligjit nr. 80/2015 “Për Arsimin e Lartë dhe Kërkimin Shkencor në Institucionet e Arsimit të Lartë në Republikën e Shqipërisë”, v.k.m-në nr. 57, datë 29.1.2020 “Për dhënien e Statusit të veçantë Universitetit të Sporteve të Tiranës, si institucioni i vetëm publik i arsimit të lartë në fushën e sportit në Republikën e Shqipërisë” në nenin 7 dhe 20 të Statutit të Universitetit të Sporteve të Tiranës, në nenin 7 të Rregullores së Universitetit të Sporteve të Tiranës, shkresën nr.1742 prot. datë 05.07.2023 “Përcjellje e raportit mbi rezultatet e projektit “Turizmi aktiv dhe perspektiva e zhvillimit të tij në tregun shqiptar e rajon”, Senati Akademik në mbledhjen e datës 25.08.2023,

V E N D O S I :

1. Pranimin e raportit përfundimtar të projektit “Turizmi aktiv dhe perspektiva e zhvillimit të tij në tregun shqiptar e rajon” dhe kalimin për shqyrtim dhe miratim Komisionit të Kërkimit, Projekteve dhe Botimeve Shkencore, sapo ai të riformohet.
2. Ky Vendim së bashku me raportin mbi rezultate e projektit t’i dërgohet Komisionit të Kërkimit, Projekteve dhe Botimeve Shkencore.
3. Ky Vendim hyn në fuqi menjëherë.

KRYETARI I SENATIT AKADEMIK

Prof. Dr. Agron KASA

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
FAKULTETI I VEPRIMTARISË FIZIKE DHE REKREACIONIT
DEPARTAMENTI I MENAXHIMIT TË SPORTIT DHE TURIZMIT

Nr. 1742 prot.

Tiranë, më 06.07.2023

Lënda: Përcjellje e raportit mbi rezultatet e projektit “Turizmi aktiv dhe perspektiva e zhvillimit të tij në tregun shqiptar e rajon”

KRYETARIT TË SENATIT AKADEMIK TË UST

Prof.Dr. Agron KASA

I nderuar z. Kryetar,

Në kushtet e mbarimit të mandatit të Komisionit të Kërkimit, Projekteve dhe Botimeve Shkencore, dhe në përmbushje të detyrimit për dorëzimin e raportit përfundimtar të projektit para datës **14 Korrik 2023**, po ju përcjellim Juve në cilësinë e Kryetarit të Senatit, organ prej të cilit varet ky Komision, raportin final të projektit kombëtar me temë “Turizmi aktiv dhe perspektiva e zhvillimit të tij në tregun shqiptar e rajon”.

Duke ju falënderuar!

DREJTUESI I PROJEKTIT

Dr. Entela KUSHTA

Raport mbi rezultatet e projektit

“Turizmi aktiv dhe perspektiva e zhvillimit të tij në tregun shqiptar e
rajon”

KORRIK 2023

Dr. Entela KUSHTA	(Kryetar)	Dr. Elton SPAHIU	(Anëtar)
Doc. Anduela LILE	(Anëtar)	Dr. Erton ZEKAJ	(Anëtar)
Prof. Asc. Dr. Ferdinand MARA	(Anëtar)	Msc. Lumtor SHKRELI	(Anëtar)
Prof. Dr. Agron KASA	(Anëtar)	Msc. Orges LICAJ	(Anëtar)
Prof. Asc. Dr. Fisnik BROVINA	(Anëtar)		

Hyrje

Turizmi i aventurës po fiton gjithnjë e më shumë terren si një sektor i veçantë brenda industrisë më të gjerë të turizmit për shkak të popullaritetit në rritje. Shqipëria dallohet për natyrën e saj të larmishme dhe madhështore. Një pjesë e madhe e territorit (pothuajse 2/3) përbëhet nga male dhe kodra. Relievi mbresëlënës, me shumë thyerje dhe mikroforma, është i pasur me burime hidrike, pyje, florë e faunë. Natyra shqiptare ofron shumë mundësi për aktivitete të ndryshme turistike në natyrë. Bizneset e vogla kanë dominuar këtë sektor, por këto biznese janë kryesisht joprofesionale; ndërsa bizneset më të mëdha me sisteme profesionale menaxhimi, çka garanton sigurinë dhe frenon kërkesën në rritje, janë më të pakta në këtë fushë. Sipërmarrësit që kanë krijuar biznese të turizmit të aventurës, janë nxitur kryesisht nga pasioni i tyre për këtë lloj aktiviteti. Turizmi i aventurës është një nga mënyrat më të mira për të fituar nga industria e turizmit jo vetëm për pronarët e bizneseve, por edhe vendasit mund të marrin përfitimet prej tij.

Turizmi i aventurës zakonisht merr dy forma: forma e pavarur (rekreative) dhe ajo e organizuar (me shoqërimin e guidave).

Përvojat e turizmit të aventurës në formë të organizuar ofrohen nga:

- Operatorët turistikë të aventurës – këta janë operatorë turistikë të licencuar që u ofrojnë konsumatorëve një paketë shërbimesh duke përfshirë akomodimin, transportin, guidat dhe pajisjet sipas nevojës. Operatorë të tillë mund të punojnë me paketa fikse të disponueshme për rezervime nga individë ose grupe të vogla dhe/ose mbi baza të personalizuar. Kryesisht operojnë në të gjithë Shqipërinë, megjithëse disa specializohen në rajone të veçanta. Mund të kufizohen në një aktivitet të vetëm si p.sh. ecje në mal (hiking/trekking) ose mund të ofrojnë një gamë të gjerë përvojash në një sërë aktivitetesh.

Disa nga aktorët kryesorë në këtë sektor janë: Active Albania (<https://www.activealbania.com/>), Albania Adventure (<https://albania-adventure.com/>), outdoor Albania (<https://www.outdooralbania.com>), Albanian Adventure Resort (<http://www.aar.al/>), Adventure and fun Albania (<https://adventure-fun.al/>), Albania Rafting Group (<https://www.alrafting.org/>), etj.

- Ofruesit e aktivitetit dhe përvojës - kjo kategori ndoshta përfaqëson numrin më të madh të bizneseve dhe mund të përfshijë, udhërrëfyes në mal dhe operatorë rafting në lumenj, etj. Këto

biznese zakonisht kanë bazën në një vend, por mund të shtrijnë aktivitetin e tyre në shkallë rajonale dhe/ose kombëtare. Aktivitetet dhe përvojat mund të zgjasin nga disa orë të ofruara nga një person i vetëm deri tek biznese më të mëdha, që kanë në përbërje të tyre staf të dedikuar për menaxhimin dhe mbarëvajtjen e aktivitetit si p.sh. ekip instruktorësh/guidash. Ato përfshijnë gjithashtu pronarë tokash që ofrojnë aktivitete të vetëm ose në partneritet.

Ndërsa ky sektor vazhdon të zgjerohet, garantimi i cilësisë në shërbimet e ofruara është thelbësor për ruajtjen në vazhdimësi të kënaqësisë dhe besnikërisë së klientit. Në fushën e turizmit të aventurës, modeli SERVQUAL (Cilësia e Shërbimit) ka rezultuar një instrument i vlefshëm për vlerësimin e cilësisë së shërbimit dhe identifikimin e fushave për përmirësim. Modeli SERVQUAL, i propozuar fillimisht nga Parasuraman, Zeithaml dhe Berry (1988), përfshin pesë dimensione – besueshmërinë (**reliability**), reagimin (**responsiveness**), sigurinë (**assurance**), ndjeshmërinë (**empathy**) dhe të matshmet (**tangibles**) - të cilat së bashku kapin thelbin e cilësisë së shërbimit. Disa studime kanë përdorur SERVQUAL në kontekstin e turizmit të aventurës për të matur pritshmëritë dhe perceptimet e klientëve, duke u mundësuar ofruesve të shërbimeve të identifikojnë boshllëqet në ofrimin e shërbimeve dhe të hartojnë strategji efektive për të përmirësuar përvojën në tërësi.

Në përmbushje të objektivave të projektit, kryem një studim mbi operatorët turistikë të aventurës, duke përdorur SERVQUAL për të vlerësuar cilësinë e shërbimit në terrene të izoluar dhe sfiduese.

Metodologjia e kërkimit

Dizajni i Kërkimit

Ky studim përdor një dizajn kërkimor ndërseksional (cross-sectional) për të vlerësuar perceptimet e cilësisë së shërbimit të klientëve të përfshirë në turizmin e aventurës në Shqipëri. Dizajni i kërkimit lejoi mbledhjen e të dhënave nga një pikë e vetme në kohë, duke mundësuar një panorama të përvojave dhe perceptimeve të pjesëmarrësve për cilësinë e shërbimit.

Pjesëmarrësit

Studimi përfshiu gjithsej 154 klientë të cilët ishin të angazhuar aktivisht në aktivitetet e turizmit të aventurës në Shqipëri. Nga pjesëmarrësit, 81 ishin meshkuj dhe 73 ishin femra. Moshë e pjesëmarrësve varioje nga 18 në 69, me një moshë mesatare prej (36.6 ± 3.1) vjet. Madhësia e

kampionit u përcaktua bazuar në konsiderata praktike dhe disponueshmërinë e pjesëmarrësve gjatë periudhës së mbledhjes së të dhënave.

Instrumenti

Pyetësi SERVQUAL u përdor si instrumenti kryesor për matjen e perceptimeve të cilësisë së shërbimit. Pyetësi SERVQUAL, i zhvilluar nga Parasuraman, Zeithaml dhe Berry (1988), përbëhet nga 22 pyetje që vlerësojnë pesë dimensione të cilësisë së shërbimit: besueshmërinë, reagimin, sigurinë, ndjeshmërinë dhe të matshmet. Pjesëmarrësve iu kërkua të vlerësonin pritshmëritë dhe perceptimet e tyre për cilësinë e shërbimit në një shkallë Likert që varion nga 1 (nuk jam aspak dakord) në 5 (jam plotësisht dakord).

Mbledhja e të dhënave

Të dhënat u mbledhën nëpërmjet një pyetësi të strukturuar të administruar te pjesëmarrësit gjatë ose menjëherë pas eksperiencave të tyre të turizmit të aventurës në Shqipëri. Pyetësi ishte i disponueshëm si në format elektronik ashtu edhe hardcopy, duke i lejuar pjesëmarrësit të zgjedhin mënyrën e tyre të preferuar të përgjigjes. Procesi i administrimit të pyetësit përfshinte udhëzime dhe shpjegime të qarta për të siguruar që pjesëmarrësit të kuptonin qëllimin dhe rëndësinë e përgjigjeve të tyre.

Analiza e të dhënave

Statistikat deskriptive u përdorën për të analizuar karakteristikat demografike të pjesëmarrësve, duke përfshirë moshën, shpërndarjen gjinore, moshën mesatare dhe devijimin standard. Për të dhënat e pyetësit SERVQUAL, u llogaritën rezultatet mesatare për secilin dimension (besueshmëria, reagimi, siguria, ndjeshmëria dhe të matshmet). Për më tepër, boshllëqet midis rezultateve të pritshmërisë dhe perceptimit për secilin dimension u llogaritën për të identifikuar fushat e përmirësimit të cilësisë së shërbimit.

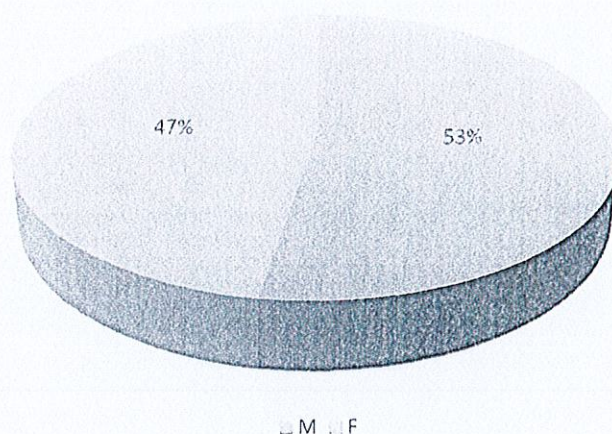
Konsiderata Etike: Hulumtimi ishte në përputhje me udhëzimet etike, duke siguruar konfidencialitetin dhe anonimitetin e përgjigjeve të pjesëmarrësve. Pëlqimi i informuar u mor nga të gjithë pjesëmarrësit përpara pjesëmarrjes së tyre dhe ata u njoftuan për të drejtën e tyre për t'u tërhequr nga studimi në çdo kohë pa penalitete. Studimi iu përmbajt gjithashtu rregullave të mbrojtjes së të dhënave dhe privatësisë për të mbrojtur informacionin personal të pjesëmarrësve.

Kufizimet: Dizajni ndërseksional ofron një panoramë të perceptimeve të pjesëmarrësve në një moment të caktuar kohor, duke kufizuar aftësinë për të krijuar marrëdhënie shkakësore. Për më tepër, kampioni u mor nga pjesëmarrësit në Shqipëri, gjë që mund të ndikojë në përgjithësimin e gjetjeve në rajone ose popullata të tjera. Megjithatë, u bënë përpjekje për të siguruar një kampion mjaft të larmishëm për të rritur përfaqësimin e studimit.

Statistika deskriptive:

Pjesëmarrësit

Besueshmëria/Reliability): Pritshmëritë/Expectations (E) = 4.2, Perceptimet/Perceptions (P) = 4.0

Sigurimi/Assurance: E = 4.1, P = 4.2

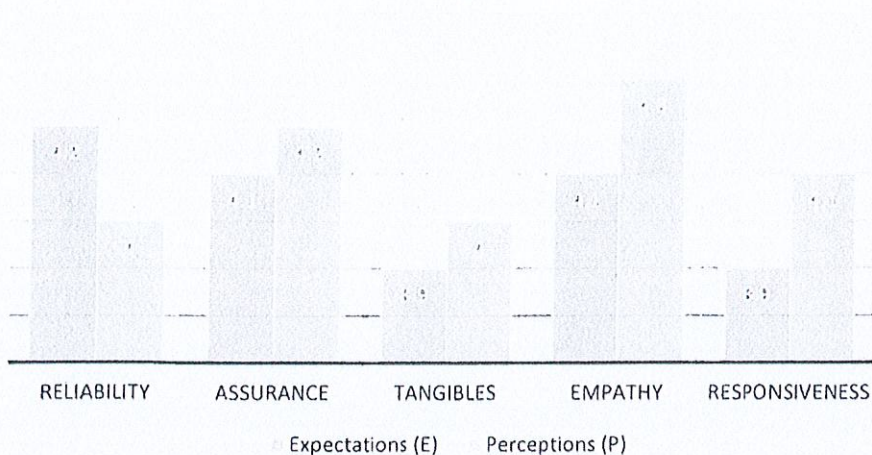
Të matshmet/Tangibles: E = 3.9, P = 4.0

Ndjeshmëria/Empathy: E = 4.1, P = 4.3

Reagimi/Responsiveness: E = 3.9, P = 4.1

Servqual

Analiza e besueshmërisë:

Alfa Cronbach u përdor për të vlerësuar konsistencën e brendshme të pyetësorit. Një rezultat prej 0.72 zbuloi se instrumenti ishte konsistent.

Analiza e hendekut:

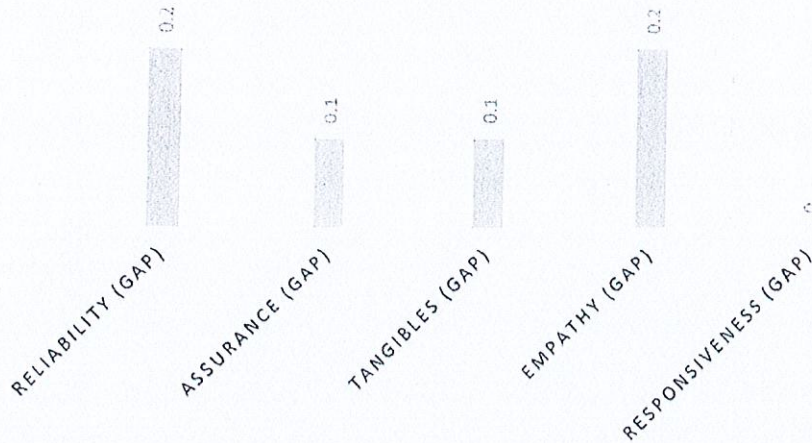
U llogaritën rezultatet e hendekut për çdo dimension, duke zbritur perceptimet (P) nga pritshmëritë (E).

Hendeku i besueshmërisë/ Reliability Gap = $E(\text{Reliability}) - P(\text{Reliability}) = 4.2 - 4.0 = 0.2$

Rezultatet pozitive të hendekut tregojnë se perceptimet i tejkalojnë pritshmëritë, ndërsa rezultatet negative të hendekut tregojnë se pritshmëritë janë më të larta se perceptimet.

ANALIZA E HENDEKUT

Rezultatet e Analizës SWOT

Turizmi aktiv, i njohur edhe si turizmi i aventurës, ka fituar popullaritet në Shqipëri për shkak të peizazhit të larmishëm, trashëgimisë kulturore dhe aktiviteteve të shumta në natyrë. Kjo analizë SWOT (Pikat e forta, Pikat e dobëta, Mundësitë, Kërcënimet) synon të identifikojë faktorët e brendshëm dhe të jashtëm që ndikojnë në zhvillimin e turizmit aktiv në Shqipëri, bazuar në njohuritë e ofruara nga një panel prej 6 ekspertësh të fushës.

Pikat e forta:

Peisazhe natyrore mbresëlënëse: Shqipëria krenohet me një sërë peizazhesh mahnitëse, duke përfshirë male, plazhe dhe parqe kombëtare, duke ofruar kështu një mjedis ideal për një gamë të gjerë aktiviteteve të aventurës si ecja, çiklizmi në mal dhe sportet ujore.

Trashëgimia e pasur kulturore: Historia e gjatë dhe trashëgimia kulturore unike e vendit ofrojnë mundësi për turizëm kulturor, duke kombinuar aktivitetet e aventurës me përvojat autentike në komunitetet lokale.

Mbështetja e Qeverisë: Qeveria e Shqipërisë ka treguar interes në rritje për promovimin e turizmit aktiv, duke ofruar mbështetje nëpërmjet zhvillimit të infrastrukturës dhe nismave të politikave për të tërhequr të apasionuarit vendas dhe të huaj të aventurës.

Pikat e dobëta:

Infrastruktura e kufizuar: Paneli theksoi sfidat që lidhen me transportin dhe strukturat e kufizuara të akomodimit, veçanërisht në zonat e largëta, të cilat mund të pengojnë rritjen e turizmit aktiv në disa rajone.

Mungesa e ndërgjegjësimit: Pavarësisht potencialit, turizmi aktiv nuk është ende i njohur në shkallë globale dhe nevojiten përpjekje për të rritur ndërgjegjësimin për ofertat e aventurës në Shqipëri dhe pikat unike të shitjes.

Ndikimi në mjedis: Panelistët shprehën shqetësime për ndikimet e mundshme negative mjedisore të rritjes së aktiviteteve turistike dhe theksuan nevojën për praktika të qëndrueshme.

Mundësitë:

Zgjerimi i Tregut: Duke përfituar nga tregjet e veçanta, të tilla si eko-turizmi dhe përvojat e aventurës kulturore, Shqipëria mund të tërheqë udhëtarë të specializuar që kërkojnë përvoja unike dhe autentike.

Marketingu dixhital: Duke shfrytëzuar platformat dixhitale dhe mediat sociale, vendi mund të arrijë një audiencë më të gjerë, duke shfrytëzuar trendin në rritje të udhëtarëve që kërkojnë aventura.

Diversifikimi i aktiviteteve: Paneli sugjeroi zgjerimin e gamës së aktiviteteve aventureske, duke përfshirë paragliding, ngjitjen në shkëmb dhe eksplorimin e jetës së egër, për t'iu përgjigjur preferencave të ndryshme të udhëtarëve.

Kërcënimet:

Konkurrenca Rajonale: Shqipëria përballlet me konkurrencën nga vendet fqinje me sektorë të turizmit të vendosur mirë, duke kërkuar strategji novatore për t'u diferencuar dhe pozicionuar veten si një destinacion i veçantë aventure.

Stabiliteti politik dhe ekonomik: Paqëndrueshmëria në rajon ose pasiguritë ekonomike mund të ndikojnë në rritjen e turizmit, duke e bërë të nevojshme monitorimin nga afër të klimës politike dhe ekonomike.

Shqetësimet e sigurisë: Perceptimet negative të sigurisë dhe rendit mund të pengojnë vizitorët e mundshëm, duke kërkuar masa proaktive për të siguruar një mjedis të sigurt dhe mikpritës për udhëtarët e aventurës.

Diskutime

Gjetjet tona treguan rëndësinë e secilit dimension në ndikimin e kënaqësisë së klientit dhe zbuluan fusha specifike që kërkojnë vëmendje. Ndërsa turizmi i aventurës vazhdon të rritet, përdorimi i SERVQUAL si një kornizë rigoroze vlerësimi premtan për optimizimin e cilësisë së shërbimit dhe ruajtjen e një avantazhi konkurrues në këtë industri dinamike.

Analiza SWOT e bazuar në njohuritë e panelit të ekspertëve ofron udhëzime të vlefshme për zhvillimin e turizmit aktiv në Shqipëri. Duke përfitur nga pasuritë e saj natyrore dhe kulturore, duke adresuar sfidat e infrastrukturës dhe ndërgjegjësimit, duke adoptuar praktika të qëndrueshme dhe duke inovuar vazhdimisht, Shqipëria mund të pozicionohet si një destinacion kryesor i turizmit të aventurës, duke tërhequr një gamë të larmishme entuziastësh të aventurës nga e gjithë bota.

Përfundime

Turizmi, dhe në veçanti ai i aventurës, është një sektor me potencial të lartë zhvillimi, ndaj kërkohet që hartuesit të politikave të nivelit të lartë ta njohin këtë potencial dhe t'i japin përparësi atij në përputhje me rrethanat. Prioriteti i turizmit kërkon institucione të përkushtuara që mbikëqyrin promovimin dhe zhvillimin e turizmit në nivel kombëtar. Si një segment i veçantë i tregut, turizmit të aventurës duhet t'i jepet përfaqësim brenda institucioneve të turizmit. Investimi në kërkime në tregjet e synuara të aventurës, tendencat e aventurës, produktet me potencial dhe ndarja e këtij informacioni me sektorin privat do të demonstrojë më tej prioritizimin e sektorit të aventurës dhe do të inkurajojë partneritetet publiko-privat që rezultojnë në një sektor të shëndetshëm aventurës. Kjo mund të bëhet duke rritur ato aktivitete marketingu që promovojnë rajonin si një destinacion që ofron një gamë të tërë produktesh aventureske në një mjedis piktoresk. Është e rëndësishme të përçohet ndjenja e sfidës dhe përvoja unike e disponueshme në zonë. Mund të jetë gjithashtu e dobishme të përfshihet natyra e përballeshme e shumë prej përvojave të saj në mesazhet e marketingut. Shumë nga këto aktivitete janë të disponueshme përmes operatorëve turistikë ose mund të kryhen në baza individuale, megjithëse marrja me qira e pajisjeve është e

kufizuar. Akomodimi është i përshtatshëm për standardet e udhëtimit të aventurës, megjithëse ndonjëherë është plotësisht i rezervuar. Prandaj, është e domosdoshme të investohet në zhvillimin e infrastrukturës akomoduese. Një mundësi tjetër për ekonominë shqiptare dhe për ekonominë e vendeve të rajonit, është të kombinojnë atraksionet dhe aktivitetet turistike në produkte të konsoliduara turistike dhe t'i promovojnë ato si produkte rajonale në tregjet evropiane dhe globale. Me këtë element është i lidhur ngushtë edhe promovimi i rajonit si një destinacion turistik i sigurt dhe mikpritës, me ofertë turistike të konsoliduar dhe produkte autentike.

Rritja e pritshme e numrit të turistëve do të ushtrojë presion në rritje në burimet njerëzore dhe veçanërisht në cilësinë e shërbimeve. Trajtimi i masivitetit të turizmit do të jetë një sfidë dhe për këtë duhet ngritur një sistem efikas të formimit profesional që do të mundësojë trajnime të vazhdueshme për stafin e ambienteve të akomodimit dhe restoranteve, për guidat turistike e kështu me radhë për të gjithë ofruesit e tjerë të shërbimeve, duke u mundësuar atyre të përmirësojnë cilësinë e shërbimit të ofruar. Për të promovuar dhe zhvilluar turizmin e aventurës, është e nevojshme të krijohet një lidhje më e fortë funksionale midis ministrive përgjegjëse për turizmin në çdo ekonomi dhe Organizatave Turistike, agjencive turistike locale dhe institucioneve të arimit të lartë.

Shtojca 1: SERVQUAL Questionnaire - Adventure Tourism in Albania:

Section 1: Demographic Information

Age: _____

Gender: _____

Nationality: _____

Region visited: (Choose one) [North-east / North-west / South-east / South-west]

Number of visits to Albania: _____

Section 2: SERVQUAL Questions Please rate your perceptions (P) and expectations (E) of the following service quality dimensions during your winter adventure tourism experience in Albania.

Dimensions	Expectations (E)	Perceptions (P)
------------	------------------	-----------------

Reliability

Assurance

Tangibles

Empathy

Responsiveness

Note: For each dimension, respondents will rate both their expectations (E) and perceptions (P) using a Likert scale from 1 to 5.

Referencat:

Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40.